

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Wat wij er van denken

ARTS WERKT SAMEN MET PARAGNOST

EEN DRIETAL LEZERS heeft in het vorige nummer van ons Maandblad een stukje kritiek, dat er niet om loog, weggegeven op een — door ons aan de orde gestelde — dagblad-advertentie.

Wij staan volkomen achter hun opvattingen, maar voegen daaraan enkele punten van wezenlijk belang, die onaangeroerd bleven, toe.

★

Zo kwam b.v. niet voldoende uit de doeken waarom de steller (juist nu) deze oproep deed uitgaan. Hij beroemde zich er op alom bekend te zijn, ging er prat op reeds 25 jaar de Wet met voeten te treden (hoeveel maal veroordeeld in deze kwart eeuw?) en zou dus — dacht men zo — samenwerking met een arts best kunnen ontberen.

Dat hij desondanks poogt (weer?) een arts te charteren moge er op duiden, dat wordt uitgegaan van de veronderstelling eigen status op deze wijze te kunnen legaliseren. Een wanbegrip — door vele leken gedeeld — dat zonder twijfel mede wordt gevoed door schoonklinkende drogredenen, waarmede bepaalde rechtsgeleerde raadslieden menen hun pleidooi bij dit soort strafprocessen te moeten larderen.

Om met jurist I te spreken: uitlokken van een verboden handeling.

Waartoe dit kan leiden blijkt overduidelijk uit het artikeltje: „Arts werkt samen met paragnost” elders in dit blad.

★

In de kritieken kwam wel tot uitdrukking, dat de directie van het dagblad een — betreuenswaardige — fout heeft begaan, maar niet hoezeer hierdoor ook het werk van de Keuringsraad voor de openlijke aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen een veer heeft moeten laten.

★

Tenslotte nog dit.

Met jurist II zijn wij het eens, dat hier een taak voor onze Vereniging

MEDIO SEPTEMBER 1963 stond de onbevoegde W. K. uit Baarn voor de rechtbank te Utrecht in hoger beroep terecht. Het was voor de zoveelste keer, dat deze wetsovertreder ter verantwoording werd geroepen.

Mr. G. E. Kruseman pleitte daarbij voor inschakeling van paranormale „genezers” bij de diagnose in ziekenhuizen, medische instituten (?) en in de particuliere artspraktijk. (Trouw 14 sept. 1963).

Een arts uit Baarn — R. Polderman volgens de Telegraaf van diezelfde datum — getuigde zonder blikken of blozen van de deskundigheid en betrouwbaarheid van deze paragnost en ging er bovendien prat op regelmatig met hem samen te werken.

Blijkens het artikel in Trouw heeft een en ander niet gemist indruk te maken op de officier van Justitie, die dan ook verklaarde een gunstige indruk van de verdachte te hebben gekregen. Wij beschikken over voldoende gegevens om Zijne Edelachtbare aan te tonen, dat deze mening aan herziening toe is.

Dat bij deze strafzitting een arts zonder deskundige tegenspraak de lof kon zingen van een onbevoegde

is weggelegd. Over de wijze, waarop een en ander moet worden aangepakt, echter verschillen wij enigszins met hem van mening. Wij zijn nl. van oordeel, dat door ons de advertentie — met onze bezwaren ertegen — onder de aandacht moet worden gebracht van de Geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid en wel met tevens het dringende verzoek in dezen de nodige ambtelijke stappen te ondernemen.

Ervaringen uit het verleden hebben ons geleerd, dat het bewandelen van deze weg het bereiken van het beoogde doel garandeert. Ook in dit geval vertrouwen wij hierop zonder meer.

A. P. N. DE GROOT

en tevens, dat hij — ondanks zijn verklaring jarenlang intensief met de wetsovertreder te hebben samengewerkt — buiten schot zou blijven bevredigde het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij allerminst. Daarom werd een en ander — nader gedocumenteerd — dringend onder de aandacht gebracht van de betreffende Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid met het verzoek de nodige ambtelijke stappen te ondernemen.

Het resultaat van deze instigatie kan worden aangetroffen in Medisch Contact van 8 januari j.l., waarin de uitspraak in hoger beroep van het Gerechtshof te Amsterdam is weergegeven.

Wij nemen hieruit over:

.....
Overwegende, dat het Hof, hoewel appellants misdragingen van ernstige aard achtend, de door het Medisch Tuchtcollege opgelegde maatregel te zwaar acht en deze door ons na te melden geldboete zal vervangen, nu appellant heeft medegedeeld zijn relatie met X te hebben verbroken en uit niets is gebleken, dat zijn vroegere relatie met X in enig concreet geval tot voor de gezondheid van zijn patiënten nadelig gevolg heeft geleid.

Overwegende, dat het Hof gelet op het voor het publiek en in het bijzonder ook voor de medische stand aan deze beslissing verbonden belang daaraan na te melden publikatie zal verbinden.

.....
Verstaat, dat de arts Y voornoemd zich heeft schuldig gemaakt aan het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnende handelingen, als in het lichaam dezer beslissing nader aangegeven.

Legt hem deswege een geldboete op van tweeduizend gulden

..... ”

vervolg op pag 2

RECHTSpraak TE LANKMOEDIG VINDT HENRI KNAP

„ARBEIDSSCHUWE PSYCHOPATEN” NOEMDE de journalist Henri Knap het grootste deel van de para-normale-genezers; mensen die de wanhoop en het leed van velen misbruiken en uitbuiten tegen belachelijke honoraria. In het Brandpunt te Baarn hield Henri Knap voor de Huisvrouwenvereniging een bijzonder interessante lezing over de kwakzalverij. Het zaaltje was overvol. De titel para-normale genezers hebben deze heerschappien zichzelf toebedeeld. Een melkboer of een schoenmaker kan er zich al gauw mee sieren, met de kans er méér brood mee te verdienen dan met „de melkwijk” of het „schoenlappen”. Henri Knap had niet veel te vertellen, eigenlijk niets, wat in het voordeel uitviel van deze zoals hij het noemde, „kwakkers en genezerikken”.

De heer Knap begon zijn causerie met op te merken dat de grens tussen geloof en bijgeloof moeilijk te trekken is. „Onze voorouders hadden het makkelijk. Nu denken wij veel genuanceerder”. Bovendien wees de spreker op de betrekkelijkheid van de begrippen. Het bijgeloof kan een geloof bij een geloof zijn, een vorm die nog wèlig tiert in Nederland. „Het — laat ik het afkloppen — is wel het meest onschuldige voorbeeld hiervan”. De mensen die nog geloven in de kwakzalvers-praktijken, en dat zijn er heel wat, zijn niets verder dan de primitieve volken in Afrika, waar de medicijnman alles te zeggen heeft.

Het bijgeloof heeft zich vooral op het gebied van de gezondheid enorm verbreid; uit wanhoop gaan velen met een kwakzalver in zee. In de eerste plaats ten koste van hun portemonnaie, maar soms ook ten koste van hun leven.

Verbluffende staaltjes uit de praktijk gaven het interessante betoog van de heer Knap meer reliëf. Alle paragnosten scheerde hij over dezelfde kam en stelde hij in een wel bijzonder kwalijk daglicht. „De dokter kan u helpen tot in het graf; de kwakzalver helpt u in het graf”.

„Godslastering” noemde de heer Knap het als verschillende van deze „genezerikken” beweren dat zij een relatie tot God hebben. Hij kon niet begrijpen dat zoveel mensen hun leven in de waagschaal stelden door een kwakzalver in de arm te nemen. Van de echte kunst die de geneeskunst is, wist de heer Knap de toehoorders te doordringen aldus een verslag in De Gooi- en Eemlander.

Jammer vond Henri Knap het dat de rechtspraak in Nederland zo bijzonder lankmoedig is tegenover deze mensen. De vonnissen die worden gewezen schrikken collega-kwakzalvers niet af. Het zijn schijntjes vergeleken met hun vaak fabelachtig hoge inkomsten, verkregen door het bedriegen van hun medemens. Geen para-normale maar abnormale praktijken die eigenlijk niemand moest toestaan.

Arts werkt samen met paragnost

vervolg van pag 1

Blijkens deze uitspraak waren wij er niet zo ver vanaf met onze mededeling aan de Geneeskundig Inspecteur: „Door deze samenwerking toch: zenden van eigen patiënten ter verifiëring (?) van eigen diagnose naar de onbevoegde zowel als door het in behandeling nemen van — niet eigen — patiënten, hem toegespeeld door de onbevoegde, ondermijnt de arts... op ernstige wijze het vertrouwen in de stand van de geneeskundigen”.

Naar aanleiding van de verdere gang van zaken moet ons nog iets van het hart.

Het Hof acht zijn beslissing voor het publiek van groot belang en handelt dienovereenkomstig door er pu-

blicatie in de geëigende media — waarvan Medisch Contact er één is — aan te verbinden.

Gewoonlijk neemt de lekenpers graag belangrijke artikelen uit dit medische periodiek over of geeft van deze artikelen regelmatig een samenvatting weer. Over het bovenstaand stuk — dat ook reeds om zijn titel eenvoudig niet aan de aandacht kón ontsnappen — werd echter tot op heden met geen woord gerept. Doodgezwegen werd het door al die bladen, die zich anders zo beijveren strafzaakjes tegen onbevoegden in extenso uit te pluizen.

Over alzijdige voorlichting van het grote publiek gesproken!

A. P. N. DE GROOT

Majafra: Ik werk met dokters samen

„UW VERTROUWDE RAADSMAN” noemt hij zich in de strooibiljetjes, die hij heeft laten aanmaken. „Twentse helderziende, magnetiseur, particulier detectieve, telepaath” - men ziet, hij is van vele markten thuis, deze Majafra, die in werkelijkheid A. Frankenhuis heet en een postbusnummer heeft in Amsterdam-West. Hij woont op de Overtoom en vraagt voor een privé-consult f 5.

Onze vereniging had uiteraard belangstelling voor het feit, dat Majafra zich magnetiseur noemde op de reclame-biljetten, en dat daar o.a. op stond „nationaal en internationaal wetenschappelijk getest”. Onze vereniging heeft de heer Frankenhuis derhalve verzocht eens mede te delen hoe dat zat.

Behoorlijk antwoord is er niet op gekomen. In een telefoongesprek deelde Majafra mede de brief brutaal te vinden. Hij zou zich over de inhoud bij de politie beklagen. Hij wilde geen vragen schriftelijk beantwoorden, maar was wel bereid tot een onderhoud, maar dan alleen in de woning van de secretaris van onze vereniging, „want hij wilde wel eens zien in welk milieu de secretaris woont”. In de loop van het gesprek toonde de heer Frankenhuis zich agressief — maar antwoord op de vragen kwam er niet! Wel onthulde hij tenslotte nog, dat hij in zijn woning geen patiënten in behandeling neemt maar dat hij „in ziekenhuizen met doktoren samenwerkt”.

Op het strooibiljet kan men ook nog vermeld vinden: „Wat schreef het dagblad Het Parool op 11 augustus 1962 en het weekblad Televisier op 24 augustus 1963 over deze begaafde Helderziende?”. Op wie dit indruk mocht maken zij verzekerd, dat wij de moeite hebben genomen het artikel dat „Willem” op 11 augustus 1962 in het Amsterdams blad Het Parool aan Albert Frankenhuis wijdde te lezen. Er staat niet meer in dan wat de heer Frankenhuis aan „Willem” vertelde. Hij is, zo blijkt daaruit, voortreffelijk van de tongriem gesneden. Vooral wat zijn helderziendheid betreft. „Ik zie mezelf niet als wonderdokter, al zal ik tegen iemand die last heeft met de stoelgang wel zeggen, dat hij plakken ontbijtkoek moet eten met dik margarine er op”.

Frankenhuis merkt tegen „Willem” nog op, dat hij na de oorlog het vertrouwde spoor van vroeger niet meer kon vinden. „Misschien had ik er meer moeite voor gedaan, als ik tevoren had geweten wat me te wachten stond als beroepshelderziende”.

Jenever werd in Nigeria als medicijn verkocht

EEN KRAS STAALTJE hoe een gerenommeerde Amsterdamse jeneverstokerij bij zijn klanten in Nigeria de indruk trachtte te wekken dat jenever een veelzijdig geneesmiddel is, kwam onlangs aan het licht. De Nederlandse dokter E. Wennen, die voor de regering van Nigeria werkt, heeft zich bij de directie van de Erven Lucas Bols beklaagd over het misbruik van de goedgelovigheid van de Nigeriaanse bevolking. De arts, die met verlof in Nederland was, zeide dat de drank zelfs schadelijk is bij bepaalde ziekten. De jeneverstokerij gebruikte etiketten voor zijn produkt in Nigeria met een opsomming van een aantal ziekten, waarvoor de drank zou helpen.

Misleidende tekst

In de Groene Amsterdammer heeft de lector in de geneesmiddelenleer aan de Universiteit van Amsterdam, dr. O. M. de Vaal voor het eerst iets gepubliceerd over de klacht van dokter Wennen. Een en ander heeft, vertelt de Volkskrant, de directie van de Erven Lucas Bols er toe gebracht te besluiten „misleidende jenever-etiketten” uit de circulatie te nemen en opdracht te geven een tekst te ontwerpen voor een nieuw etiket. Het betreft hier etiketten, die al heel lang worden aangebracht op in Nigeria gefabriceerde flessen jenever, die hoofdzakelijk in Nigeria, maar ook wel in andere West-Afrikaanse landen wordt verkocht. De tekst wordt misleidend geacht, omdat men daarmee de drank als een geneesmiddel aan de man wil brengen.

Op het nog in gebruik zijnde Nigeriaanse etiket (waarvoor de verantwoording bij de directie in Amsterdam berust, zoals van de zijde van de Erven Lucas Bols wordt toegegeven), staat onder andere dat de jenever „een geneeskrachtig preparaat is met uitzonderlijke genezende invloed bij niergruis, jicht, chronische reuma, waterzucht, windzucht en koliekpijn van maag en darmkanaal” en dat het goed is „voor alle gewone gevallen van afsluiting van nieren, blaas en urinewegen, voor verteringsstoornissen en bij trage bloedsomloop”.

Ook de verpakking...

EEN ZEGSMAN VAN de raad van bestuur van de Erven Lucas Bols verklaarde, dat vanouds op dranketiketten een verband werd gelegd tussen het gebruik van drank en de geneeskundige werking daarvan, hoewel deze geneeskrachtige werking wetenschappelijk niet vaststaat. Deze traditie is wel meer en meer in onbruik geraakt, maar er bestaan nog sporen van. Het is zelfs zo dat de jenever met medisch etiket in Nigeria ook nog wordt verkocht in een medisch-lijken verpakking, die — zoals de woordvoerder moest toegeven — de misleiding nog vergroot.

De betrokken Nigeriaanse Bols-jenever is, zo werd gezegd, niet gelijk

aan de oude klare, die in Nederland te koop is. Het is zogenaamde moutwijnjenever, die hier ook nog wel wordt gemaakt en te koop aangeboden. Maar er is in Nederland nog maar heel weinig vraag naar. De zegsman van Bols kon niet verklaren

waarom het misleidende medische etiket in Nigeria niet is ingetrokken, hoewel het in Nederland niet meer wordt gebruikt.

Bols verwacht in Afrika geen terugslag in de verkoop van jenever na de intrekking van het medische etiket. Het voornaamste is, dat de drank wordt aangeboden in de vertrouwde vierkante, groene fles, zo werd verklaard. De uitwerking van de medische aanprijzing werd overigens niet hoog aangeslagen, omdat de meeste kopers analfabeten zijn, zo werd verklaard. De invoering van nieuwe etiketten zal overigens wel enige tijd in beslag nemen.

ELEKTRONISCHE HOKUS-POKUS

EEN TECHNICUS IN witte jas schakelde de brommende machine uit en verwijderde twee elektroden van de borst van de patiënt. Hij maakte een notitie op een kaart en overhandigde deze aan een assistent.

„Onze micro-dynamometer wijst uit dat u een tuberculeuze infectie in de linker long hebt”, zei de man in de witte jas tegen de patiënt, een magere man van middelbare leeftijd. „Er is geen onmiddellijk gevaar bij, maar u moet eenmaal per week terugkomen voor de behandeling.”

De patiënt zuchtte opgelucht, want de voortdurende pijn in zijn borst had hem voor longkanker doen vrezzen.

„Een prachtig apparaat, dokter”, zei hij dankbaar. „Het zegt niet alleen wat ik mankeer, maar zal me nog beter maken ook.”

De patiënt kon inderdaad opgelucht zijn, maar niet omdat het apparaat hem zou genezen. In feite mankeerde hij namelijk niets; hij had alleen behoefte aan een paar dagen rust.

Er zijn in de Verenigde Staten duizenden patiënten die dankbare gevoelens koesteren jegens het bedoelde apparaat, de Ellis micro-dynamometer. Voor de leek ziet het eruit als een gewoon medisch toestel; het is voorzien van een reeks imposante wijzerplaten, een schaalverdeling in milliampères en twee elektroden om een elektrisch circuit te sluiten. De micro-dynamometer is in feite niet in staat de diagnose van welke ziekte dan ook te stellen.

Amerikaanse nep

HET APPARAAT IS, vertelt PM, Maandblad voor Mannen, een van de vele nep-machines waarvoor het Ame-

rikaanse volk jaarlijks miljoenen dollars neertelt. Geschat wordt dat er op het ogenblik per jaar meer dan 1.000.000.000 dollar wordt uitgegeven aan scherts-behandelingen en kwakzalversmiddelen. De kosten van frauduleuze diagnostische en therapeutische machines vormen een belangrijk deel van het totale bedrag.

Een paar jaar geleden werd de fabrikant van de micro-dynamometer in Chicago voor de rechter gedaagd wegens de publikatie van valse en misleidende gegevens omtrent de resultaten die van het apparaat mochten worden verwacht bij de diagnose van ziekten. Het vonnis werd in hoger beroep bevestigd, maar dat leidde er niet toe dat de machine uit de circulatie verdween.

Alleen al in de herfst van 1962 rolde de federale politie een groep kwakzalvers op, waarbij elf van deze nuttelose apparaten in beslag werden genomen. De politie greep in op verzoek van de U.S. Food and Drug Administration (FDA), de instantie die zich bezighoudt met de controle op levensmiddelen en geneesmiddelen.

Opsporing dynameters

DE INBESLAGNEMING VORMDE de inleiding van een landelijke actie om de micro-dynamometer van het Amerikaanse toneel te laten verdwijnen. Geen gemakkelijke taak, want men schat dat er ten minste 5000 micro-dynameters over het land verspreid in gebruik waren.

De officiële veroordeling van de apparaten is niet meer dan een eerste stap. Daarna moet men ze stuk voor stuk opsporen en in beslag nemen. Een apparaat kan jarenlang gebruikt wor-

vervolg op pag 4

Staafjes lasijzer

WEGENS OPLICHTING IS een 29-jarige Bredase kwakzalver veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf waarvan twee maanden voorwaardelijk met drie jaar proeftijd.

Samen met een 29-jarige Tilburger had hij in juli en augustus van dit jaar op het platteland in West-Brabant en rondom Gorkum staafjes lasijzer, gordijnroeden en knoflookpillen als geneesmiddelen voor hoge prijzen aan chronische zieken verkocht. Tegen de man was negen maanden gevangenisstraf geëist, waarvan drie maanden voorwaardelijk.

Tegen de Tilburger was twee jaar gevangenisstraf geëist, maar de zaak tegen hem werd aangehouden voor een psychiatrisch onderzoek.

Voor een stukje lasdraad of gordijnroede lieten de mannen zich 50 tot 200 gulden betalen. De Tilburger noemde zich „telepaat-magnetiseur“.

De geneesmiddelen kochten zij goedkoop in. Pillen en knoflookpoeder kochten ze bij drogisterijen. Van de poeder werden tabletten gemaakt en die werden verkocht voor f 5,25 per stuk.

In de dagvaarding werd gesproken van twee gevallen in Zundert. Een vrouw had voor haar man, die aan evenwichtsstoornissen leed, voor in totaal 430 gulden „geneesmiddelen“ gekocht, een andere vrouw had voor haar zoons, die spierpijn hadden, voor 575 gulden gekocht. Bij laatstgenoemde zag de Tilburger nog kans om 1300 gulden te lenen. Het „ze mochten zelf geven wat ze wilden“ ging volgens deze getuigen niet op. Verdachte had steeds zelf de bedragen genoemd, wel hadden ze hem foaien gegeven.

„WONDERPILLEN“

VOOR HONDERD GULDEN had de 48-jarige koopman E. Z. uit Lunteren aan een landbouwer uit Hierden tien „wonderpillen“ tegen reumatiek verkocht. Later bleken het doodgewone laxeerpillen te zijn.

Z. had verteld dat hij de wonderpillen na de oorlog had gekregen van

een beroemde Canadese arts, die in de oorlog als vlieger boven Zwolle door de Duitsers was neergeschoten en die bij hem onderdak had gevonden. De dokter was later ambassadeur in ons land geworden en had ook naam gemaakt als keeper van het Canadese ijshockeyteam, zo had Z. eraan toegevoegd om het verhaaltje nog mooier te maken.

De Zwolse politierechter had de koopman veroordeeld tot driehonderd gulden boete, waarvan tweehonderd voorwaardelijk. In hoger beroep diende de zaak nu voor het Arnhemse gerechtshof. Z. had verstek laten gaan.

De landbouwer zei, dat hij eigenlijk helemaal geen vertrouwen in de koopman had gehad, maar dat het verhaal over de Canadese dokter wel indruk op hem had gemaakt.

De procureur-generaal eiste bevestiging van het vonnis van de politierechter, en vroeg bovendien terugbetaling van de honderd gulden aan de boer.

Elektronische hokus-pokus

vervolg van pag 3

den zonder dat er een haan naar kraait; het grote publiek is meestal onbekend met het feit dat het apparaat waardeloos is.

Van hooggeleerde zijde bereikte ons Maandblad nog een aanvulling op deze elektronische hokus-pokus. Volgens het American Journal of Medical Electronics waren begin 1964 in totaal 282 micro-dynameters in beslag genomen en 811 waren er vrijwillig vernietigd. De actie begon in juni 1962. De micro-dynameter, die alleen maar in staat is om elektrische stroom te meten, wordt verkocht voor een bedrag van 875 dollar — meer dan drieduizend gulden derhalve. Bij wetenschappelijke proeven bleek dit apparaat nauwelijks verschillen aan te tonen tussen een levend organisme en een kadaver.

INDEX 1964

Aardstralen	1, 7	Muntendam, Prof. dr. P.	12
Advertenties	3	Naessens, Gaston	4, 6
Amerikaanse kwakzalverij	1, 11	Natuurgenzeer en arts	12
Antibiotica, handel in	8	Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers (NWP)	2, 3, 4
Anti-tabakcentrum	3	Nicoortyl	3
Artsenijbereidkunde, onbevoegde uitoefening	8	Nijnatten, Mr. G. C. M. van	2
Astrologie	2	Octrooi-inbreuk op geneesmiddelen	6
Bezoarsteen	11	Ontwenningspil	6
Biologische Gezondheidszorg, Ned. Fed. voor	2	Paragnosten	5, 6
Boom, die koorts uitdrijft	9	Paranormale genezers	4, 12
Breukenboom	9	Id. Belgische proeven met	7
Bron, anti-aardstralenkastje	1, 7	Paranormale verschijnselen, onderzoek in Sowjet-Unie	1, 5
Cursus in het strijken	4	Pil met kop lintworm	6
Dagboekener	6	Postma, Jacob (Jaap de Strieker)	10
Diergeneeskunde, onbevoegde uitoefening van	10, 12	Pseudo-arts	8, 9, 12
Duitse kwakzalverij	11	Reclame	3, 6, 8
Duivelbanner	4	Reorganisatie Ver. tegen de Kwakzalverij	5
Elektronische kwakzalverij	11	Rijksinstituut geneesmiddelenonderzoek	5
Galstenen	1	Roberts, Oral, gebedsgenezer	12
Gebedsgenezing	3, 7, 9, 11, 12	Rode Kruis, protest tegen Ned.	12
Geneesmiddelengebruik	8, 9, 10	Ruiter, Doede; op de Delftse markt	10
Geneesmiddelenfabricage	8	Samuels, dr. Jules	12
Geneesmiddelenonderzoek	5	Softenon	10, 12
Genewinning geneesmiddelen	10	Tandheelkunde, onbevoegde uitoefening van	4, 5, 8, 12
Gosker, J. W.	5, 6, 12	Tandpasta	11
Groot, A. P. N. de	1, 3, 5, 6, 10	Tandtechnicus J. Z. uit Waddinxveen	4
Healthy-armbanden	9	Telepathie	1
Helderzienden	1, 2, 12	Televisie-documentaire over gebedsgenezing	3, 4, 7, 10
Heksen	4, 8	Tenhaeff, Prof. dr. W. H. C.	2, 3, 4
Honing-reclame	6, 11	Vssl, dr. O. M. de	4
Huisarts, taak van	1	Veenis, J. N.	1
Huismiddeltjes	7	Verdelingsmiddel ontsnapte	12
Jaarverslag, Ver. tegen de Kwakzalverij	5	Verkeer en pillen	12
Jacobson, J. D.	8, 9	Vloerkleden	9, 10
Koch, dr. Kurt	3, 9	Vrijman, Jan (zie televisie-documentaire)	5
Koninginnegelei	6	Waarzeggers	9
Koortsuitdrijvende eik	9	Wekmiddelen	5
Kwakzalver, 55-jarige Zaandamse	12	Wetgever en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst	7, 12
Liefdesdrankjes	11	Woord, Jac. Ides van (Healthy-armbanden)	9
Maasbach, John, gebedsgenezer	3, 4, 7, 9	Zeewater	2
Maandblad tegen de Kwakzalverij	2	Zeewier	4
Magie en arts	2, 4	Zwanenbergstichting, dr. Sal van	5
Magnetisme, dierlijk	4	(De cijfers hebben betrekking op de nummers van het Maandblad)	
Magnetiseurs	1, 3, 6, 7, 8		
Magnetiseurs uit Leiden	8		
Magnetiseur T. F. uit Schiedam	3		
Marlet, J. J. C.	7		

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vicevoorzitter*; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., *Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenvijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buijter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abbonés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.